

บทที่ 2

ประเภทของสินเชื่อกู้ยืมการพาณิชย์ให้บริการสำหรับธุรกิจขนาดย่อม

คณะกรรมการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ (THE COMMITTEE FOR ECONOMIC DEVELOPMENT หรือ CED) ของประเทศสหรัฐอเมริกา¹ ได้ให้ความหมายของธุรกิจขนาดย่อมไว้ว่า เป็นธุรกิจที่มีลักษณะอย่างน้อยที่สุดสองประการจากลักษณะสี่ประการ ดังต่อไปนี้คือ

1. การบริหารงานเป็นอิสระ โดยมีเจ้าของเป็นผู้บริหารงานเอง
2. บุคคลคนเดียวหรือกลุ่มบุคคล จัดหาเงินทุนเป็นเจ้าของธุรกิจ
3. ขอบเขตการดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ พนักงานและเจ้าของอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน แต่ตลาดของสินค้าหรือบริการไม่จำเป็นต้องอยู่ในท้องถิ่นก็ได้
4. ธุรกิจมีขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในธุรกิจประเภทเดียวกัน หลักเกณฑ์ที่ใช้วัดอาจจะเป็น จำนวนพนักงาน ยอดขาย หรือสินทรัพย์ก็ได้

สำหรับประเทศไทยมีหน่วยงานของรัฐบางแห่ง ได้ให้ความหมายทางธุรกิจขนาดย่อมไว้ดังนี้ คือ

1. สำนักงานสถิติอุตสาหกรรมขนาดย่อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ให้ความหมายของธุรกิจขนาดย่อมว่าหมายถึง อุตสาหกรรมที่มีเงินทุนจดทะเบียนหรือสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 10 ล้านบาท
2. กองบริการอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ให้ความหมายของธุรกิจขนาดย่อมว่าหมายถึง อุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่มีเจ้าของเป็นผู้ดำเนินงานเองไม่มีการแบ่งงานโดยเฉพาะ²
3. ร่างแผนการสัมมนาการสอบบัญชีของสมาคมบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

¹ ยุสดี รุมาคม และ เกศินี วิฑูรชาติ, การบริหารธุรกิจขนาดย่อม (กรุงเทพมหานคร: คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529), หน้า 4.

² มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, "เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การบริหาร สาขาวิชาการจัดการ," (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สวนพิมพ์, 2525), หน้า 30.

แห่งประเทศไทย เรื่องการสอบบัญชีธุรกิจขนาดย่อม³ ให้ความหมายของธุรกิจขนาดย่อมว่า หมายถึง ธุรกิจที่มีลักษณะเฉพาะ ดังนี้

3.1 เป็นธุรกิจที่มีบุคลากรจำกัด และไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดให้มีการแบ่งแยกหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม

3.2 เจ้าของกิจการมีบทบาท และเข้ามาเกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจอย่างใกล้ชิด

ดังนั้นความหมายของธุรกิจขนาดย่อมของธนาคารพาณิชย์ในการทำวิทยานิพนธ์นี้จะหมายถึง ธุรกิจที่มีเงินทุนจดทะเบียนหรือสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 10 ล้านบาท และเป็นธุรกิจที่เจ้าของกิจการมีบทบาท และเข้ามาเกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจอย่างใกล้ชิด

ลักษณะของธุรกิจขนาดย่อมดังกล่าวอาจจำแนกตามประเภทธุรกิจที่สำคัญ⁴ ได้ดังนี้

1. ธุรกิจการผลิต (MANUFACTURING) ผลผลิตของธุรกิจประเภทนี้มักจะเป็นในรูปของสินค้าเพื่อการอุปโภค (CONSUMER GOODS) หรือสินค้าที่ผลิตเอง (PRODUCT GOODS) ผลผลิตจะนำออกขายโดยตรงให้แก่ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก และผู้บริโภคโดยตรง

2. ธุรกิจการค้าส่ง (WHOLESALE) ผู้ค้าส่งเป็นคนกลางระหว่างผู้ผลิต และผู้ค้าปลีก โดยปกติผู้ค้าส่งมักจะรับซื้อสินค้าจากผู้ผลิตหลาย ๆ ราย

3. ธุรกิจการค้าปลีก (RETAILING) ผู้ค้าปลีกปกติจะซื้อสินค้าจากผู้ผลิตหรือผู้ค้าส่งและนำออกจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง

4. ธุรกิจการบริการ (SERVICE) ผู้ประกอบการประเภทนี้จะเสนอบริการต่าง ๆ ให้แก่ผู้ผลิต ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก และผู้บริโภค เช่น สำนักงานทนายความ สำนักงานตรวจสอบบัญชี และสำนักงานวิจัยธุรกิจ เป็นต้น

ในการดำเนินธุรกิจขนาดย่อมแต่ละประเภทจะต้องใช้ปัจจัยที่สำคัญ ๆ คือ

³ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, "การสอบบัญชีธุรกิจขนาดย่อม," 2531.

⁴ วิจิตร วีระราษฎร์, การบริหารธุรกิจขนาดย่อม (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528), หน้า 4.

คน เงินลงทุน วัตถุดิบ เครื่องมือและเครื่องจักร และชนิดของสินค้าซึ่งแตกต่างกันไปตามประเภทของธุรกิจ อย่างไรก็ตามเงินทุนในการดำเนินงานย่อมเป็นปัจจัยหลักประการหนึ่งซึ่งมีผลกระทบต่อความสามารถในการบริหารงานทั้งทางด้านสภาพคล่อง (LIQUIDITY) และความสามารถในการอยู่รอดของกิจการ (SOLVENCY) การจัดหาเงินทุน (CAPITAL) นอกจากจะจัดหาได้จากผู้เป็นเจ้าของแล้วก็อาจจะต้องจัดหาเงินทุนโดยการกู้ยืมจากบุคคลหรือหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ หรือ สถาบันการเงิน

โดยทั่วไปธนาคารพาณิชย์ได้ให้บริการด้านสินเชื่อประเภทต่าง ๆ สำหรับธุรกิจขนาดย่อม ดังนี้คือ

1. สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี (OVERDRAFT)
2. เงินให้กู้ (LOAN)
3. การรับซื้อลดตั๋วเงิน (BILLS DISCOUNTED)
4. บริการค้ำประกัน ออวัล หรือรับรองตั๋ว (LETTER OF GUARANTEE/

AVAL/ACCEPTANCE)

การให้สินเชื่อประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี

เป็นการให้กู้ยืมโดยวิธีให้ลูกค้าใช้เช็คเบิกเงินเกินกว่าจำนวนเงินฝากที่ผู้ฝากมีอยู่ในบัญชีกระแสรายวัน จำนวนเงินที่ลูกค้าจะถอนเกินต้องอยู่ในวงเงินที่ได้ทำสัญญาไว้กับธนาคารพาณิชย์ การฝากเงินของลูกค้าแต่ละครั้งมีผลเท่ากับเป็นการชำระเงินต้นธนาคารพาณิชย์ไปในตัวด้วย แต่ลูกค้าก็มีสิทธิ์ถอนไปใช้หมุนเวียนได้อีกตราบน้ำที่ขอยอดเงินที่เบิกเกินไม่เกินวงเงินที่กำหนดไว้และสัญญาการเบิกเงินเกินบัญชียังไม่หมดอายุซึ่งปกติจะต่ออายุทุก 6 เดือนหรือไม่เกิน 1 ปี

สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชียัง แบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การเบิกเงินเกินบัญชีที่มีวงเงิน (PERMANENT OVERDRAFT)

เป็นการเบิกเงินเกินบัญชีที่ได้ทำสัญญาข้อตกลงกำหนดวงเงิน อัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาการเบิกเงินเกินบัญชีไว้แน่นอน โดยมีหลักประกัน เป็นบุคคลหรือสินทรัพย์

แต่ในกรณีที่ผู้ขอกู้เป็นบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีฐานะมั่นคงเป็นที่เชื่อถือได้ อาจจะไม่มีหลักประกันก็ได้

กรณีที่เกิดความจำเป็นต้องใช้เงินเกินกว่าวงเงินที่ได้กำหนดไว้ในสัญญา จะต้องขออนุมัติเสียก่อน และอาจสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีที่มีวงเงินนี้โดยปกติกำหนดระยะเวลาไว้ 6 เดือนถึง 1 ปี แต่หากลูกค้ามีความประสงค์จะใช้เงิน เชื้อต่อไปก็จะจัดให้มีการต่ออายุสัญญาออกไม่อีกได้

2. การเบิกเงินเกินบัญชีที่ไม่มีวงเงิน (TEMPORARY OVERDRAFT)

การให้สินเชื่อประเภทนี้ มีลักษณะต่างกับสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีวงเงิน คือไม่มีการกำหนดวงเงินเบิกเงินเกินบัญชีไว้ แต่ธนาคารพาณิชย์ยินยอมให้ลูกค้าเบิกเงินล่วงหน้าได้ชั่วคราวตามเช็คที่ส่งจ่ายไป ทั้ง ๆ ที่เงินในบัญชีของลูกค้ามีไม่เพียงพอ

สินเชื่อประเภทนี้ไม่มีสัญญาเบิกเงินเกินบัญชี แต่ลูกค้าจะต้องนำเงินมาเข้าบัญชีเพื่อลดจำนวนหนี้ให้หมดภายในกำหนดเวลาที่ธนาคารพาณิชย์ตั้งไว้ และอายุของสินเชื่อประเภทนี้จะสิ้นสุดหลังจากที่ได้ลดจำนวนหนี้ลงเรียบร้อยแล้ว สินเชื่อประเภทนี้จึงเป็นสินเชื่อระยะสั้นสำหรับลูกค้าที่มีความจำเป็นใช้เพียงครั้งคราว หากเป็นรายที่ต้องใช้เป็นประจำแล้ว ธนาคารพาณิชย์จะแนะนำลูกค้าให้ขอใช้สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีวงเงินแทน

เงินให้กู้

เป็นสินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ให้ลูกค้ากู้ยืมเงินจำนวนหนึ่ง โดยมีกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอน ซึ่งอาจจะโดยวิธีผ่อนชำระเป็นรายงวด หรือชำระครั้งเดียวเต็มจำนวนของเงินให้กู้ก็ได้ ชนิดของเงินให้กู้นี้มีดังนี้ คือ

1. เงินกู้จำนอง (MORTGAGE LOAN)

เป็นลักษณะการให้กู้ยืมที่มีทั้งประเภทระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี ระยะปานกลางไม่เกิน 3 ปี และระยะยาวไม่เกิน 10 ปี เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการใช้เงินเป็นก้อน แล้วผ่อนส่งเป็นรายเดือนหรือเป็นงวด ระยะเวลาผ่อนค่อนช้ากว่าสินเชื่อบริษัทอื่น โดยทั่วไปแล้วสินเชื่อบริษัทนี้จะต้องใช้หลักทรัพย์จัดจำนองเป็นประกันเงินกู้

2. เงินกู้ทั่วไป (SUNDRY LOAN)

เป็นลักษณะการให้กู้ยืมที่ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง สำหรับผู้ที่ต้องการใช้เงินโดยมีระยะเวลาผ่อนส่งแน่นอน วงเงินแล้วแต่วัตถุประสงค์และตามความต้องการที่เสนอขอ และอยู่ในดุลยพินิจของเจ้าหนี้ที่สินเชื่อ ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อดังกล่าว เงินกู้ทั่วไปนี้นิยมใช้แพร่หลายสำหรับสินเชื่อเพื่อการบริโภค ไม่มีการจดจำนองสิ่งหาปริมาณกับธนาคารพาณิชย์ แต่อาจเป็นเงินกู้ที่บางส่วนใช้หลักทรัพย์จดจำนองก็ได้

3. เงินกู้ปัจเจกสงเคราะห์และเงินกู้พิเศษอื่น ๆ

เป็นสินเชื่อรายย่อย โดยได้จัดประเภทของบริการไว้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้เงินกู้ ลักษณะพิเศษของเงินกู้ประเภทนี้ คือ

1. จำกัดวงเงินให้กู้
2. กำหนดเงื่อนไขและระยะเวลาผ่อนชำระ
3. กำหนดให้การผ่อนชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นรายงวด ๆ ละ

เท่า ๆ กัน

ประเภทของเงินกู้ดังกล่าว ได้แก่

3.1 สินเชื่อส่วนบุคคล (PERSONAL LOAN) เป็นสินเชื่อระยะเวลาปานกลาง (3 ปี) ที่ให้แก่ผู้มีรายได้น้อยเพื่อนำมาบรรเทาความเดือดร้อนทางการเงินในครอบครัวและเพื่อกิจธุระส่วนตัว เช่น ค่ารักษาพยาบาลในครอบครัว ปลดเปลื้องภาระหนี้สิน และซ่อมแซมที่อยู่อาศัยหรือจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว

3.2 สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (HOUSING LOAN) เป็นสินเชื่อระยะยาวที่ธนาคารพาณิชย์ให้แก่ลูกค้าส่วนบุคคล ในกรณีดังต่อไปนี้ เช่น

- ก. ซื้อที่ดินสำหรับปลูกบ้านพักอาศัยของตนเอง
- ข. ปลูกบ้านพักอาศัยบนที่ดินของตน หรือที่ดินอันเป็นกรรมสิทธิ์ของบิดามารดา สามี ภริยา หรือบุตรของผู้กู้
- ค. ซื้อที่ดินและปลูกบ้านบนที่ดินนั้นเพื่ออยู่อาศัย
- ง. ซื้อบ้านสำเร็จรูปพร้อมที่ดิน รวมทั้งทาวนเฮ้าส์และอาคารชุด
- จ. ซื้ออาคารพาณิชย์พร้อมที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย

3.3 สินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม ซึ่งธนาคารพาณิชย์พิจารณาตามประเภทของอุตสาหกรรมขนาดย่อมดังต่อไปนี้

- ก. อุตสาหกรรมการผลิต เช่น การปั่นด้าย - ไหม การถัก - ทอ - ฟอก - ย้อม การพิมพ์ผ้า การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป การผลิตเครื่องเรือน เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์พลาสติกและอื่น ๆ
- ข. อุตสาหกรรมหัตถกรรม เช่น เครื่องจักรสาน เครื่องประดับ - สิ่งประดิษฐ์และอื่น ๆ
- ค. อุตสาหกรรมบริการ เช่น โรงแรม โรงรถโลจิสติกส์ กังหันน้ำรวมกิจการด้านการขนส่ง โรงแรม และการท่องเที่ยว
- ง. อุตสาหกรรมการเกษตร เช่น ฟาร์มกุ้ง ฟาร์มสุกร ฟาร์มไก่ การทำอาหารกระป๋อง ยกเว้นโรงสี โรงงานผลิตมันฝรั่งสำหรับปลูก

3.4 สินเชื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาและเทคโนโลยีเพื่อธุรกิจ เป็นสินเชื่อที่เป็นลูกค้าธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน ที่มีความประสงค์จะนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้กับธุรกิจของบริษัท

การรับซื้อลดตั๋วเงิน

เป็นสินเชื่อระยะสั้นลักษณะหนึ่งที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการค้าเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ โดยให้ลูกค้านำเช็คหรือตั๋วเงินที่ได้จากการประกอบการค้ามาขายลดซึ่งมีสองลักษณะคือ เป็นการขายลดตั๋วเงินชั่วคราวเรียกว่า TEMP. CBD (TEMPORARY CLEAN BILL DISCOUNTED) หรือแบบมีวงเงินถาวรเรียกว่า CBD ก็ได้ ข้อจำกัดบางประการของสินเชื่อประเภทนี้คือ

1. เช็คหรือตั๋วเงินที่นำไปขายลด จะต้องเป็นเช็คหรือตั๋วเงินที่เกิดจากการค้าเท่านั้น ไม่ใช่เช็คหรือตั๋วเงินที่เขียนขึ้นเองเพื่อใช้ในการกู้ยืมหรือเช็คแส้ว เป็นต้น
2. เช็คหรือตั๋วเงินที่นำมาขายลดจะต้องเป็นเช็คหรือตั๋วเงินที่ลงวันที่ล่วงหน้าไม่เกิน 3 เดือน
3. ในการรับซื้อลดเช็คหรือตั๋วเงินนี้ ธนาคารพาณิชย์จะหักส่วนลดทันทีจากมูลค่าที่ระบุไว้ตามหน้าตั๋ว

การรับซื้อลดตั๋วเงินแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. การรับซื้อลดตั๋วเงินหรือเช็คที่ไม่มีหลักทรัพย์จำนำเป็นภาระค้ำประกัน (CLEAN BILL)

อัตราซื้อลดไม่เกินอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แบ่งเป็นชนิดต่าง ๆ ได้ 7 ชนิด คือ

1.1 การรับซื้อลดเช็คลงวันที่ล่วงหน้า (CLEAN BILL DISCOUNTED หรือ CBD)

1.2 การซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินหรือตั๋วแลกเงินทุกชนิด (BILL - DISCOUNTED "CLEAN")

1.3 เป็นการรับซื้อลดเช็คต่างจังหวัดที่ลงวันที่ล่วงหน้า (LOCAL BILL DISCOUNTED "BILL FOR COLLECTION")

1.4 การรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรมหรือส่งผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายต่างประเทศ โดยใช้วัตถุดิบที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้พิจารณากำหนดวงเงินรับซื้อลดตั๋วเงินอุตสาหกรรมนี้ ตั๋วเงินอุตสาหกรรมที่จะนำไปขายลดที่ผ่านธนาคารพาณิชย์ได้นี้จะมีระยะเวลาไม่เกิน 180 วัน นับจากวันที่ออกตั๋วเงิน

1.5 การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อให้ความช่วยเหลือชั่วคราวแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสิ่งทอที่สั่งซื้อวัตถุดิบและเคมีภัณฑ์จากต่างประเทศเข้ามาดำเนินการผลิตในกิจการของตน และที่ธนาคารพาณิชย์สามารถนำตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นไปขายลดช่วงต่อยังธนาคารแห่งประเทศไทยได้ การรับซื้อลดช่วงนี้ธนาคารพาณิชย์คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี

1.6 เป็นการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมกิจการเลี้ยงสัตว์ในประเทศให้มีทุนหมุนเวียนในกิจการ ตั๋วสัญญาใช้เงินนี้ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์จะเป็นผู้ออกเอง จำนวนเงินที่ออกตั๋วจะต้องไม่เกิน ร้อยละ 90 ของจำนวนเงินที่ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ได้ใช้ไปในกิจการเลี้ยงสัตว์

1.7 การรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการผลิตทางเกษตร เป็นการรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากผู้ประกอบการด้านการเกษตรซึ่งได้แก่ การกลั่นรวม การประมงน้ำจืด เป็นต้น เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมกิจการด้านการเกษตรให้มีทุนหมุนเวียน โดยเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรจะเป็นผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงินให้ธนาคารพาณิชย์ ในจำนวนเงินไม่เกิน 90% ของวงเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้ลูกค้ากู้ เพื่อธนาคารพาณิชย์จะได้นำไปขายลดกับธนาคารแห่งประเทศไทยได้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี

2. การรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินของลูกค้า โดยลูกค้าจะต้องมีสินค้าหรือใบประทวนสินค้าของคลังสินค้าที่ธนาคารพาณิชย์เชื่อถือได้เป็นประกัน (DOCUMENTARY BILL DISCOUNTED) แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทดังนี้คือ

2.1 การซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินโดยมีสินค้าจำหน่ายเป็นประกัน (LOCAL BILL DISCOUNTED "DOCUMENT") โดยมีเงื่อนไขว่า จะต้องนำสินค้าฝากเก็บในโกดังที่ธนาคารพาณิชย์ไว้ใจและเชื่อถือได้ ลูกค้าจะต้องทำประกันอัครคัยสินค้าและระบุยกประโยชน์ตามกรรมสิทธิ์ให้กับธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารพาณิชย์จะมีเจ้าหน้าที่ไปควบคุมสินค้านั้นตลอดเวลา จนกว่าลูกค้าจะสามารถนำสินค้าออกจำหน่ายได้ต่อเมื่อชำระเงินกู้คืนธนาคารพาณิชย์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ตามอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์กำหนด

2.2 การซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินโดยลูกค้าจำหน่ายสินค้าที่จะส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศเป็นประกัน และธนาคารพาณิชย์สามารถนำตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นไปขายลดช่วงต่อกับธนาคารแห่งประเทศไทยได้ (LOCAL BILL DISCOUNTED "DOCUMENT & REDISCOUNT WITH BANK OF THAILAND") ธนาคารพาณิชย์จะซื้อลดในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี เพื่อเป็นการส่งเสริมธุรกิจการส่งสินค้าออก

2.3 การรับซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน โดยมีข้าวสารเป็นประกันและจะต้องเป็นข้าวสารที่จัดส่งเข้ามุลภัณฑ์กันชนเท่านั้นเพื่อเป็นการนงราคาข้าว (LOCAL BILL DISCOUNTED "RICE GUARANTEE") โดยข้าวสารเหล่านี้จะฝากเก็บในโกดังที่ธนาคารพาณิชย์เชื่อถือและจะนำออกจำหน่ายได้ต่อเมื่อมีเอกสารใบสำคัญจากกรมการค้าภายใน

2.4 การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงิน โดยใช้ข้าวสารเป็นประกันและเป็นข้าวสารที่จัดส่งเข้ามุลภัณฑ์กันชนเท่านั้น ธนาคารสามารถนำตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นไปขายลดช่วงต่อกับธนาคารแห่งประเทศไทย (LOCAL BILL DISCOUNTED "RICE GUARANTEE REDISCOUNTED WITH BANK OF THAILAND") ธนาคารพาณิชย์จะรับซื้อลดในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี เงื่อนไขอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามคำสั่งของกระทรวงพาณิชย์

3. การรับซื้อตั๋วแลกเงินล่วงหน้า (ADVANCE AGAINST BILL FOR COLLECTION) เป็นการอำนวยความสะดวกหนึ่งของการรับซื้อลดตั๋วแลกเงินเพื่อชำระค่าสินค้าของลูกค้า ตั๋วแลกเงินมีลักษณะการเรียกเก็บแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

3.1 ตั๋วแลกเงินจ่ายเมื่อทวงถาม (SIGHT BILL) เป็นตั๋วแลกเงินที่ผู้ซื้อหรือลูกค้าจะต้องจ่ายเงินทันทีที่ผู้ขายสินค้านำตั๋วแลกเงินไปขอรับเงิน

3.2 **ตั๋วแลกเงินจ่ายเมื่อถึงกำหนดเวลา (USANCE BILL)** เป็นตั๋วแลกเงินที่กำหนดเวลาในการจ่ายเงิน ขึ้นอยู่กับข้อตกลงกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย โดยผู้ซื้อจะต้องรับรองตั๋วแลกเงินฉบับนี้ก่อน

บริการค้ำประกัน ออวัลหรือรับรองตัว

เป็นเส้นเชื่อลักษณะหนึ่งที่เป็นการให้บริการเครดิตในรูปของเอกสารมิใช่เป็นตั๋วเงินสด (NON-CASH FACILITIES) มีลักษณะแตกต่างกันออกไปดังนี้

1. **การออกหนังสือค้ำประกัน (LETTER OF GUARANTEE)** เป็นการออกเอกสารให้ลูกค้าเพื่อใช้มอบให้แก่ผู้รับประโยชน์ยึดถือไว้เป็นประกัน โดยธนาคารพาณิชย์ยินยอมที่จะเป็นผู้รับภาระที่อื่นเกิดจากการผิดสัญญาของลูกค้าแทนตัวลูกค้า หนังสือค้ำประกัน มีประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ

1.1 **หนังสือสัญญาค้ำประกันเงินมัดจำของประกวดราคา (BID BOND หรือ TENDER GUARANTEE)** เป็นหนังสือค้ำประกันที่ลูกค้าขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกให้เพื่อใช้ในการค้ำประกันเงินมัดจำของประกวดราคาของลูกค้าเมื่อมีการประมูลงาน เช่น ด้านการก่อสร้างหรือขนส่ง การซื้อขายเครื่องจักรและอุปกรณ์การก่อสร้างของทางราชการรัฐวิสาหกิจ บริษัทใหญ่ ๆ หรือเอกชน เพื่อเป็นการประกันว่าเมื่อลูกค้ารายนี้ประมูลได้แล้วจะต้องดำเนินการทำสัญญากับผู้ที่เรียกประกวดราคามาตามเงื่อนไข หรือเพื่อขายสินค้าหรือทำงานตามจ้างที่ได้เสนอราคาไว้ หากละเลยหรือผิดพรูวไม่ทำสัญญาก็จะถูกริบเงินมัดจำของตามเงื่อนไขในการนี้ผู้รับประโยชน์จะเรียกให้ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ชำระแทน ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบเพื่อเป็นการชี้แจงภาระที่ดังกล่าวก่อนที่จะได้มีการชำระหนี้ตามภาระค้ำประกันนั้น

1.2 **หนังสือสัญญาค้ำประกันการปฏิบัติงานตามสัญญา (PERFORMANCE BOND)** เป็นหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้เพื่อรับรองว่าลูกค้าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงตามที่ลูกค้าได้ทำสัญญากับบุคคลอื่นไว้ หากลูกค้าละเลยหรือปฏิบัติผิดสัญญา ธนาคารพาณิชย์ก็จะรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายแทนให้ ภายในจำนวนเงินไม่เกินวงเงินที่ค้ำประกันไว้ - การค้ำประกันประเภทนี้โดยมากจะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากลูกค้าสามารถประมูลงานนั้นได้แล้ว วงเงินค้ำประกันนี้โดยปกติคิดเป็น 5% ของวงเงินที่ทำสัญญา

1.3 **หนังสือค้ำประกันภาษีขาเข้าสำหรับวัตถุดิบที่เข้า ข้างผลิตเป็นสินค้า**

สำเร็จรูป เป็นการออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ผู้ที่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุน เพื่อกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นไม่เก็บภาษีขาเข้าวัตถุดิบตามที่ได้ยื่นรายการขอรับการส่งเสริมไว้ หนังสือค้ำประกันประเภทนี้จึงไม่กำหนดวันหมดอายุค้ำประกันที่แน่นอนลงไป และธนาคารจะหลุดพ้นจากการค้ำประกันต่อเมื่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ตรวจสอบแล้วว่าวัตถุดิบที่นำเข้ามานั้นได้ใช้ไปในกิจการอุตสาหกรรมตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้หรือไม่ หากนำไปใช้ในกิจการอื่นนอกจากวัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้ ก็จะถูกเรียกให้ชำระค่าภาษีตามจำนวนที่ธนาคารพาณิชย์ได้ค้ำประกันเอาไว้

1.4 สัญญาค้ำประกันทั่วไป (GENERAL GUARANTEE) เป็นหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้เพื่อเป็นการค้ำประกันลูกค้าต่อบุคคลอื่น หรือรับรองการปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงตามที่ได้ทำสัญญาไว้ เช่น

ก. การค้ำประกันการรับเงินล่วงหน้า เป็นหนังสือที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้าง เพื่อรับรองว่าเมื่อผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างได้จ่ายเงินล่วงหน้าให้แก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง ก่อนการส่งมอบสิ่งของที่ซื้อขายกันหรือก่อนการทำงานแล้วเสร็จตามสัญญา หากผู้ซื้อหรือผู้ว่าจ้างไม่ได้รับสินค้าจากผู้ขาย หรือผู้รับจ้างทำงานไม่สำเร็จตามสัญญา ธนาคารพาณิชย์จะยอมชดใช้แทนไม่เกินวงเงินที่กำหนดไว้

ข. หนังสือสัญญาค้ำประกันการรับเงินค่างานที่ถูกหักไว้ เป็นการค้ำประกันการรับเงินค่างานที่ส่งมอบในแต่ละงวด ซึ่งจะถูกผู้ว่าจ้างหักไว้ตามเงื่อนไขในสัญญาเป็นเงินจำนวนหนึ่งจากค่างานงวดนั้น เพื่อเป็นการประกันผลงานที่ทำไว้ในกรณีที่อาจเกิดการเสียหายขึ้นและผู้รับจ้างไม่จัดการซ่อมแซมให้ ผู้ว่าจ้างจะได้นำเงินที่หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมทดแทนได้ การค้ำประกันดังกล่าว ได้แก่ การค้ำประกันผู้รับเหมาก่อสร้าง ซึ่งผู้รับเหมาจะขอให้ธนาคารพาณิชย์ค้ำประกันไว้เพื่อจะได้นำเงินที่ถูกหักไว้ดังกล่าวไปใช้หมุนเวียนในการดำเนินงานได้

ค. หนังสือค้ำประกันต่อกองตรวจคนเข้าเมือง เป็นการออกหนังสือค้ำประกันให้แก่บุคคลต่างด้าวต่อกองตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งก่อนที่บุคคลต่างด้าวนั้นจะมาขอให้ธนาคารพาณิชย์ออกหนังสือค้ำประกันให้ จะต้องมีการยื่นคำร้องต่อกองตรวจคนเข้าเมืองและทำสัญญาค้ำประกันบุคคลต่างด้าวนั้นไว้ก่อนแล้ว

ง. หนังสือสัญญาค้ำประกันการชำระเงินค่ากระแสไฟฟ้า เป็นการออกหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์ออกให้แก่ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์เพื่อนำไปวางไว้เป็นประกันการชำระค่าไฟฟ้า (ปกติการไฟฟ้าจะเรียกให้ผู้ใช้ไฟฟ้าที่ใช้ไฟฟ้าจำนวนมาก เช่น โรงงาน

บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ โดยต้องวางเงินประกันการชำระไว้ประมาณ 8 เท่าของค่าไฟฟ้าที่ใช้แต่ละเดือน)

การออกหนังสือค้ำประกันประเภทต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานั้น ลูกค้าจะต้องมอบหลักประกันที่คุ้มกับภาระหนี้ที่ธนาคารพาณิชย์รับผิดชอบ และธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมทุกปีจนกว่าธนาคารพาณิชย์จะได้รับต้นฉบับหนังสือค้ำประกันซึ่งธนาคารพาณิชย์มอบให้ลูกค้าไปใช้วางเป็นประกันนั้นกลับคืนมา

2. การรับอวัล (AVAL) คือการประกันการชำระเงินที่ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์จะต้องชำระเงินตามตั๋วแลกเงิน หรือตั๋วสัญญาใช้เงิน โดยเขียนข้อความว่า "ใช้ได้เป็นอวัล" หรือ "อวัล" หากธนาคารพาณิชย์ได้เข้ารับเป็นผู้อวัล เมื่อตั๋วเงินดังกล่าวถึงกำหนดวันชำระเงิน แล้วลูกค้าไม่ชำระเงินตามตั๋วแลกเงินหรือตั๋วสัญญาใช้เงินนั้น ธนาคารพาณิชย์จะต้องเป็นผู้ชำระแทนให้ทันที จะปฏิเสธหรือผัดผ่อนให้ผู้ทรงตั๋วสัญญาใช้เงินไปฟ้องร้องหรือเรียกเอาจากลูกค้าก่อนไม่ได้ ทั้งนี้เพราะธนาคารพาณิชย์ผู้อวัลต้องผูกพันและรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ที่ตนได้ประกันไว้ เมื่อธนาคารพาณิชย์ได้จ่ายเงินตามตั๋วให้ลูกค้ารับอวัลไปแล้วก็มีสิทธิ์ไล่เบี้ยเรียกเงินคืนจากลูกค้าที่ธนาคารพาณิชย์ค้ำประกันไว้

การค้ำประกันแบบอวัลนี้ ธนาคารพาณิชย์สามารถรับอวัลเต็มจำนวนเงินตามตั๋วหรืออวัลเพียงบางส่วนก็ได้ และประโยชน์จากอวัลนี้ ผู้ทรงสามารถนำไปขายลดกับธนาคารพาณิชย์ใดก็ได้ซึ่งช่วยให้เกิดการหมุนเวียนทางการเงินเพิ่มขึ้น

3. การรับรองตั๋วแลกเงิน (ACCEPTANCE) เป็นการรับรองการจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงิน ซึ่งลูกค้าของธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ส่งจ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินโดยสั่งให้ธนาคารพาณิชย์จ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินแก่ผู้ทรงตั๋วภายในกำหนดเวลาหนึ่ง เมื่อครบกำหนดตามสัญญาผู้ทรงจะนำตั๋วนี้มาขึ้นเงินจากธนาคารพาณิชย์นั้นได้ทันที ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะจ่ายเงินโดยเขียนที่ด้านหน้าตั๋วแลกเงินว่า "รับรองแล้ว" และหักบัญชีเงินฝากของลูกค้าตามที่ได้ตกลงไว้ โดยธนาคารพาณิชย์คิดค่าธรรมเนียมตามระยะเวลาตั้งแต่วันที่ออกตั๋วแลกเงินจนถึงวันที่ครบกำหนดชำระเงินตามตั๋ว